
zaaknummer:	716703
afdelingsnaam:	BenO-Leef en Vestigingsklimaat
steller:	Joost de Koning
telefoonnummer	(035) 629 2902
onderwerp:	Economisch Perspectief 2040

Voorstel

1. Het Economisch Perspectief 2040 te gebruiken als bouwsteen voor de Omgevingsvisie en de agenda Economie & Media 2022-2023;
2. De ontwikkelprincipes mee te wegen in lopende en nieuwe projecten en initiatieven.

Samenvatting

Economie is een belangrijke bouwsteen voor een prettige en aantrekkelijke stad. Met het Economisch Perspectief 2040 beschikt u over een actueel inzicht in onze economie en over handvatten voor de lange termijn. Dit perspectief is bijzonder bruikbaar als bouwsteen voor de Omgevingsvisie en als basis voor de nieuw op te stellen Agenda Economie & Media 2022-2023. We staan aan de vooravond van het gesprek met de stad en de gemeenteraad over de Omgevingsvisie Hilversum 2040. Gegeven dat de ruimte in Hilversum schaars is, de coronacrisis veel impact heeft op onze economie en duurzaam economisch herstel belangrijk is adviseert Ecorys in dat kader de geschetste ontwikkelingen bij dat gesprek te betrekken, ruimte voor bedrijvigheid meer dan nu gewicht toe te kennen en in de uitvoering te zoeken naar maatwerkoplossingen passend bij het type werkmilieu en gebied, onder andere in de vorm van gebiedsagenda's. Niet alles – en zeker het economisch herstel - kan wachten tot de Omgevingsvisie er is. Ondernemend Hilversum heeft een zwaar jaar achter de rug en ziet uit naar een wenkend perspectief. Het is dus van belang dat de opbrengst van het Economisch Perspectief en de aangereikte ontwikkelprincipes mee te wegen in lopende en nieuwe projecten en initiatieven.

Inleiding

We streven naar een toekomst waarin Hilversum een stad blijft waar inwoners prettig wonen, werken en verblijven. Een plek voor iedereen. Het behouden en creëren van een aantrekkelijk ondernemings- en vestigingsklimaat passend bij de economie van vandaag en morgen is hiervoor een belangrijke randvoorwaarde. Hiervoor is actueel inzicht nodig in de stand van onze economie.

Het opstellen van dit Economisch Perspectief kent verschillende concrete aanleidingen.

1. Het Economisch Perspectief is, naast onder meer wonen en mobiliteit, nodig als bouwsteen voor de Omgevingsvisie Hilversum.
2. Bij het vaststellen van de Agenda Economie en Media 2020-2021, een agenda met concrete acties op de korte termijn, is de uitwerking van dit perspectief op de langere termijn aangekondigd, ook als input voor de nieuw op te stellen Agenda Economie en Media 2022-2023
3. De huidige Economische Visie dateert uit 2007. Een actueel perspectief op economie is nodig als handvat voor lopende en nieuwe projecten en initiatieven. Denk daarbij aan ontwikkelingen in het Stationsgebied, 1221, Arenapark en op het Media Park.

Doelstelling

Economie is een belangrijke bouwsteen voor een prettige en aantrekkelijke stad. De schaarse beschikbare ruimte in Hilversum vraagt om zorgvuldige afwegingen tussen bijvoorbeeld wonen, werken en voorzieningen. We krijgen veel verzoeken voor ruimte voor werken en evenzoveel verzoeken voor

transformatie van werken naar wonen omdat die businesscase veelal interessanter is. Dit ondervinden we ook in de gebiedsontwikkelingen waar we zelf aan het stuur zitten of actief meesturen. Er is momenteel geen helder, actueel kader over hoe we omgaan met economische vraagstukken. Recent (najaar 2020) is er een regionale analyse uitgevoerd naar de 'Toekomstige economische potentie van Gooi en Vechtstreek en relatie met de ruimtevraag naar werklocaties'. Dit biedt goede handvatten voor een verdere uitwerking naar de Hilversumse situatie.

Proces

Onderzoeks- en adviesbureau Ecorys heeft in opdracht van de gemeente en in samenwerking met BVR Adviseurs Ruimtelijke Ontwikkeling en Rienstra Beleidsonderzoek en Beleidsadvies het Economisch Perspectief 2040 opgesteld. Bij het schetsen van zo'n perspectief is het belangrijk om terug te kijken. Bij het zoeken naar een wenkend perspectief is het daarbij verstandig om naar de oorzaken van de trends en ontwikkelingen te kijken en tegelijk ook de successen te benoemen. Beide zijn leerzaam. Onderzocht is hoe onze economie zich de afgelopen tijd heeft ontwikkeld en wat de trends en ontwikkelingen zijn voor de toekomst. Op basis hiervan zijn kansen benoemd en ontwikkelprincipes geformuleerd vanuit het perspectief van economie en werk.

Ecorys heeft in samenwerking met BVR Adviseurs Ruimtelijke Ontwikkeling en Rienstra Beleidsonderzoek en Beleidsadvies de volgende stappen gezet om te komen tot het perspectief:

- literatuuronderzoek in lokale, regionale en nationale bronnen;
- statistische analyses met behulp van cijfers uit o.a. het LISA banenregister en CBS;
- interviews met belangrijke lokale stakeholders;
- twee interactieve workshops met ondernemers (10 december 2020 en 28 januari 2021);
- beeldvormende sessie met de gemeenteraad op 20 januari waarin de tussenresultaten zijn gepresenteerd en ruimte was voor het stellen van vragen en meegeven van aandachtspunten.

Het perspectief is opgesteld in nauwe samenwerking met het (georganiseerde) bedrijfsleven in het Platform Economie. Het Platform Economie onderschrijft de getrokken conclusies in het onderzoek. In de beginfase is ook de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) geraadpleegd. De ARK is gevraagd mee te denken over proces, inhoud en schaalniveau van het perspectief en de wijze waarop dit perspectief het beste zou resoneren als bouwsteen voor de verdere keuzes die gemaakt gaan worden in de Omgevingsvisie. Het advies ([bijlage 2](#)) is ter harte genomen in het verdere proces en bij het opstellen van het perspectief.

Belangrijkste conclusies uit het onderzoek

Ons lokale vestigingsklimaat is remmende factor op gezonde economische dynamiek

In het onderzoek wordt geconstateerd dat in Hilversum de werkgelegenheid in de afgelopen tien jaar met 2 procent is gekrompen, terwijl de gemiddelde Nederlandse groei uit kwam op +7,1 procent. Voornaamste reden is dat ons lokale vestigingsklimaat ongunstig is voor een gezonde economische dynamiek. Groei van banen die we de afgelopen jaren hebben gerealiseerd is niet dankzij, maar ondanks ons vestigingsklimaat. Met een beter vestigingsklimaat had Hilversum in de afgelopen tien jaar circa 5.000 tot 10.000 banen meer kunnen huisvesten.

Gebrek aan ruimte voor werken is de belangrijkste oorzaak

Meerdere factoren maken samen een aantrekkelijk vestigingsklimaat, zoals de aanwezigheid van talent, mogelijkheden om te experimenteren en innoveren, een bij de beroepsbevolking passende en betaalbare woonomgeving. Uit gesprekken met ondernemers komt naar voren dat de slechte autobereikbaarheid één van factoren is die drukt op het vestigingsklimaat. De sterkste factor is het gebrek aan ruimte voor werken. De analyses van Ecorys bevestigen dit gebrek aan fysieke ruimte voor bedrijven in de afgelopen jaren.

Duidelijke relatie met sociaal domein, levendigheid en voorzieningenniveau

Ecorys legt in haar analyse een duidelijk verband met ontwikkelingen in en lasten van het sociaal domein en levendigheid en voorzieningenniveau in de stad. Op grond daarvan ervaart het college urgentie en behoefte aan een politiek debat over economie en werk in Hilversum. De politieke vraag die het onderzoek van Ecorys oproept, is of het doorzetten van de Hilversumse aanpak van het afgelopen decennium zal leiden tot een vlot herstel van ondernemend Hilversum in het post-Corona tijdperk, tot een

duurzame economische ontwikkeling en tot een hoog voorzieningenniveau dat past bij Hilversum. De vervolgvraag – in het kader van de Omgevingsvisie – is hoeveel ruimte Hilversum tot 2040 maakt voor economie en werk.

Forse ruimtevraag tot aan 2040 voor gezonde economische ontwikkeling

De formele bedrijventerreinen en kantoorlocaties hebben de afgelopen jaren goed gepresteerd, maar met name in het stedelijk weefsel (dus buiten de bedrijventerreinen en kantoorlocaties) is de werkgelegenheid met een kwart afgenomen. Wanneer uit wordt gegaan van gezonde economische ontwikkeling in Hilversum, is de te verwachten ruimtevraag tot 2040 ruim 38 hectare op bedrijventerreinen en ruim 130.000 m² op overige locaties in Hilversum. Of we dit volledig kunnen en willen realiseren binnen Hilversum is een politiek-bestuurlijke vraag die zich uitstekend leent voor het gesprek met de stad in het kader van de Omgevingsvisie. Feit is dat de huidige formele werklocaties in de afgelopen jaren goed presteren, maar op de informele werklocaties staat ruimte voor werken sterk onder druk en verliest werken terrein. Daar staat tegenover dat er inmiddels mooie plannen in de pijplijn zitten, zoals op Arenapark, 1221, Monnikenberg, stationsgebied, Crailo en ook bij het Media Park liggen kansen. Mooie locaties die allen een ander type werkmilieu bedienen en daarmee een brede variëteit aan vestigingsmogelijkheden bieden voor bedrijven.

Door investeringen werkgelegenheidsgroei sinds 2017

Het rapport van Ecorys stelt dat het gebrek aan beschikbare geschikte fysieke ruimte voor bedrijvigheid een remmende factor is op een gezonde economische dynamiek. Daarbij gaat het zowel om formele werklocaties als om informele werklocaties in buurten en wijken. Tegelijkertijd investeert Hilversum geld, tijd en aandacht om het vestigingsklimaat te verbeteren: in programma's, in dienstverlening, in contacten en netwerk, in de ruimtelijke ordening en in (boven-)regionale samenwerking. Dat heeft resultaat tot gevolg: sinds 2017 groeit de werkgelegenheid. Met gebiedsontwikkelingen in opdracht van de raad op Arenapark, stationsgebied, 1221, Crailo, Monnikenberg en op termijn mogelijk het Media Park ontstaan mogelijkheden voor het creëren van nieuwe, direct en in de komende jaren beschikbare, ruimte voor werken.

Ecorys adviseert het verbeteren van het vestigingsklimaat topprioriteit te maken

Voor een echte trendbreuk is volgens Ecorys de ingezette lijn goed, maar zal Hilversum pas werkelijk kansen kunnen pakken als het verbeteren van het vestigingsklimaat en het bieden van ruimte voor bedrijvigheid binnen de verschillende type werkmilieus topprioriteit krijgt. De formele bedrijventerreinen en kantoorlocaties hebben de afgelopen jaren behoorlijk gepresteerd en vormen de groeimotoren van onze economie, maar met name in het stedelijk weefsel (dus buiten de bedrijventerreinen en kantoorlocaties) is de werkgelegenheid met een kwart afgenomen. Beide vragen politieke aandacht.

Stimulans om op de in de afgelopen jaren ingezette weg verder te gaan

Het college beschouwt de analyse van Ecorys als stimulans om op de in de afgelopen jaren ingezette weg verder te gaan en de verschillende type werkmilieus ten volle te benutten voor het verbeteren van de economische dynamiek en scherp te kijken naar nieuwe ruimtelijke ontwikkelmogelijkheden die zich voordoen of gecreëerd kunnen worden binnen het stedelijk weefsel. Het creëren van meer ruimte voor bedrijvigheid blijft een aandachtspunt, zowel voor de korte als lange termijn in de wetenschap dat de coronacrisis in combinatie met de toenemende druk op de woningmarkt vraagt om zorgvuldige afwegingen.

Economische ontwikkelprincipes

Ecorys sluit het rapport af met een aantal overkoepelende/ leidende ontwikkelprincipes vanuit een economisch perspectief, die nodig zijn voor een economisch vitaal Hilversum in 2040. Dit vatten we in drie punten samen:

- Creëer meer fysieke ruimte voor bedrijvigheid. Vergroot het aanbod van werkplekken op formele en informele werklocaties en compenseer bij transformatie. Zet in op functiemenging en verdichting op informele werklocaties en schuw het gesprek over bouwhoogte niet. Maak gebiedsagenda's zodat er maatwerkoplossingen mogelijk zijn.
- Versterk de Hilversumse kenniseconomie. Ontwikkel door in de Media, ICT en zorg en stimuleer kennisintensiteit. Het ontwikkelpad dat Hilversum al is ingeslagen zal in de toekomst steeds meer om kennis en innovatie vragen.

- Wees flexibel en adaptief. Werk aan een compacter centrum, waar leegstaande en/of vrijkomende ruimte herbestemd wordt voor werkplekken, ontmoetingsruimte en leisure. Werk aan aantrekkelijke campussen met belevingswaarde. Bied meer flexibiliteit voor ondernemers om een bedrijfsvestiging aan huis te hebben.

Wat niet in het Economisch Perspectief staat, maar wel belangrijk is

Economie kent vele verschillende invalshoeken en raakvlakken. In het rapport worden verschillende facetten wel benoemd maar deze zijn, binnen de scope van dit onderzoek, niet allemaal verder uitgewerkt. Voorbeeld hiervan is de verbreding van het onderwijsaanbod en de aandacht voor omscholing en bijscholing voor het aantrekken en behoud van talent in Hilversum (Human Capital). Hier liggen wel regionaal (regio Utrecht, regio G&V) al initiatieven. Verder wordt geconstateerd dat het centrum met bijbehorende voorzieningen onder druk staat, versterkt door de coronacrisis, en dat herijking van de Centrumvisie uit 2015 wenselijk lijkt. Dit wordt ook bevestigd door ondernemers uit het centrum. Tot slot worden relaties gelegd met onder andere mobiliteit, wonen en de energietransitie die belangrijke bijdragen leveren en kansen bieden voor een vitale economie.

Uitvoering

BOB-balk

Titel	Toelichting	BEELDVORMING	OORDEELSVORMING	BESLUITVORMING
Economisch Perspectief 2040	<i>BVS op 20 januari Informerende sessie op 25 maart</i>	<i>Raadscommissie 7 april 2021</i>	<i>Raadscommissie 7 april 2021</i>	<i>Raad 21 april 2021</i>

Het Economisch Perspectief Hilversum 2040 biedt een actueel inzicht in de stand van onze economie en geeft handvatten voor de lange termijn gebaseerd op ons economisch-ruimtelijk profiel en de voorziene trends en ontwikkelingen. Het perspectief is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie en een belangrijke basis voor het opstellen van de Agenda Economie & Media 2022-2023. Daarnaast zullen de economische ontwikkelingsprincipes tot aan vaststelling van de Omgevingsvisie gebruikt worden bij de intake van nieuwe initiatieven en bij besluitvorming over lopende gebiedsontwikkelingen.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

Bijlagen

1. Economisch Perspectief 2040
2. ARK-advies 26, 17 december 2020
3. Samenhang met andere visies en bouwstenen (visie/bouwstenen-balk)